

2. Руденко Т. С. Культура мовлення правоохоронців: вплив на довіру населення. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2019. Т. 24. С. 112–119.

Борозняк Дарина Миколаївна,
здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту права та психології
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
професор кафедри мовної підготовки
навчально-наукового інституту права
та психології Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, доцент **Ялова О. В.**

КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ ЮРИСТА

Сучасне українське суспільство, яке буде розвинену правову державу, потребує підготовки кваліфікованих правознавців, які будуть мати високу загальну та професійну культуру мовлення. Професія юриста реалізується в особливій галузі трудової діяльності, яка потребує не лише спеціальних знань, умінь і навичок, необхідних для виконання певних обов'язків у правовій сфері. Його фахова діяльність має яскраво виражений соціальний характер, регламентований законом. Водночас ця активність є творчою, адже юрист знаходиться в постійному пошуку істини, де немає місця стандартам і шаблонам. З огляду на зазначене, особливої актуальності набувають його професійні та важливі якості, пов'язані зі спрямованістю особистості, розумінням нею значущості обраної професії. Адже щоденно професія юриста впливає на слухачів за допомогою усного слова. Ефективність цього багато в чому залежить від культури мовлення юриста. Закономірно, що непереконливий та невиразний виступ не задовольнить аудиторію, інколи навіть може викликати обурення. Саме тому сучасне суспільне життя потребує від фахівця вільного володіння державною мовою в усній та писемній формах, багатства словникового запасу, готовності до продуктивного спілкування з різними категоріями громадян, адже це не лише показник загальної культури особистості юриста, але й запорука його професійного успіху.

Відтак особливої актуальності та значущості набуває проблема розвитку комунікативних компетентностей юриста, яку слід вирішувати не лише під час професійного становлення особистості, але й на початковому етапі навчання юриста. Адже володіння культурою мовлення є невід'ємним аспектом під час формування професійної кар'єри юриста.

Учені активно досліджують проблеми формування та удосконалення культури професійного мовлення майбутніх спеціалістів. До цієї теми в різні часи зверталися такі дослідники, як О. Біляєв, В. Виноградова, І. Зимня, А. Коваль, Ю. Короткова, Т. Окуневич, С. Омельчук, Л. Хасанова та ін. Окремі аспекти формування комунікативно-мовленнєвої компетенції проаналізували О. Калита, Н. Руколянська, І. Саражинська та ін.

Т. Гроховська відзначає, що культура професійного мовлення – це насамперед важлива складова професійної культури, інтегративна якість особистості, що проявляється в досконалому володінні нормами літературної мови та вмінням їх правильного, точного, виразного, доцільного застосування в процесі впливу на аудиторію.

Культура мовлення нерозривно пов'язана з розумовою діяльністю людини. За висловом Е. Ренана, «добре говорити – значить просто добре думати вголос». Необхідно серйозно ставитися до вивчення мови, оскільки в ній знаходить відбиття національний спосіб мислення кожного народу. Це пов'язано не лише із відмінностями у словах, а й зі способом їх поєднання у словосполученнях, із побудовою речень тощо. Потрібно постійно збагачувати й поглиблювати свої знання насамперед рідної мови – мови того народу, інтереси якого покликані захищати юрист.

Культура мовлення є складовою частиною загальної культури юриста, про піднесення рівня якої він повинен постійно дбати. Від того, чи дотримуються юристи у професійній діяльності, у побуті прийнятих норм мовлення, наскільки адекватно зображають зміст інформації використані терміни та слова, чи правильно формулюють окремі фрази, речення, створюються тексти документів – залежить формування суспільної думки про рівень загальної й професійної культури юриста, залежить його власний авторитет і авторитет органу держави чи установи, які він представляє.

Культура мовлення формується багатьма чинниками. До позамовних чинників відносять знання предмета мовлення й

законів мислення, практичний досвід мовця, його психологічні особливості, мету спілкування.

Культура мовлення також визначається такими якісними ознаками, як правильність, точність, логічність, змістовність, ясність, доречність, багатство, чистота, виразність.

Досягнення високої культури мовлення вимагає систематичної та наполегливої праці, а також глибокого розуміння мови як інструменту професійної комунікації. Важливим аспектом є постійне поглиблення фахових знань, зокрема в юридичній термінології, що дозволяє чітко та коректно висловлювати правові позиції. Рівень загальної ерудованості також відіграє важливу роль, оскільки широкі знання дозволяють юристу краще орієнтуватися в контексті правових і соціальних процесів. Окрім цього, регулярна практика спілкування допомагає вдосконалювати мовленнєві навички та ефективність комунікації. Спеціальні мовознавчі курси сприяють кращому розумінню структури мови, що підвищує рівень професійного мовлення.

Узагальнюючи викладене, можна стверджувати, що культура мовлення юриста є однією з основних складових його професійної компетенції. Вона впливає на ефективність комунікації, правильність тлумачення законодавства та якість правозастосування. Високий рівень мовної культури юриста сприяє підвищенню довіри до правової системи, забезпечує точність та зрозумілість правових актів і процесів. Досягнення такої культури потребує постійної роботи над фаховими знаннями, вдосконалення загальної ерудиції та мовних навичок, а також практичного застосування цих знань у професійній діяльності. Культура мовлення юриста – це важливий елемент побудови правової держави та захисту прав і свобод громадян.

Список використаних джерел

1. Гроховська Т. В. Формування культури професійного мовлення майбутніх працівників органів внутрішніх справ : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04. Хмельницький, 2007. 22 с.

2. Киричук, Б. С., Якимчук, М. Ю. Культура мовлення як засіб розвитку комунікативних компетентностей юриста. Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2021. №1(23). URL: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2021/n1/21kbskky.pdf>

3. Барановська Л. В., Циганій С. О. Культура мови як складова культури професійно-правового спілкування

працівників юридичної галузі. URL: <https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/20309/1/%D0%9A%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0%20%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B8.docx>

4. Коростенський міськрайонний суд Житомирської області. URL : <https://krm.zt.court.gov.ua/sud0610/inshe/13/1725>

5. Аронов Я. Професійна культура юриста та її значення у юридичній практиці : дис. канд. юр. наук : 12.00.01. Київ, 2020. 223 с.

6. Пивоваров В. М., Савченко Л. Г., Калашник Ю. І. Ділова українська мова : Навч. посіб. Х.: Право, 2008. 120 с. URL : <https://studfile.net/preview/2414944/page:10>

Войнова Аміна Вадимівна,
здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту права та психології
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
професор кафедри мовної підготовки
науково-навчального інституту права
та психології Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, доцент **Красницька А. В.**

ПРОБЛЕМИ МОВЛЕННЯ СУЧАСНИХ СТУДЕНТІВ

Тема «Проблеми мовлення сучасних студентів» є не лише актуальною, але є надзвичайно важливою для збереження культурної спадщини та розвитку національного культурного іміджу нашої країни. Адже українська мова є не лише засобом спілкування, але й невід'ємною частиною культурної спадщини та основою національної ідентичності молодого покоління.

Сучасним студентам притаманний знижений рівень мовленнєвої культури: невеликий словниковий запас; зниження грамотності; труднощі при вільному викладанні думок і чіткому дотриманні логічних правил; невміння правильно узгоджувати слова за змістом; наявність орфоепічних, лексичних, граматичних, стилістичних помилок в усному та писемному мовленні; «студенти майже не володіють нормами наукового мовлення (наукового стилю), через що науковому керівникові доводиться виконувати функцію редактора і коректора студентських робіт» [1].